

POSUDEK NA HABILITAČNÍ PRÁCI

Autor: *PhDr. Viktor Gatial, PhD.*

Název: *Vybrané faktory kariérového vývinu žiakov nižšieho a vyššieho stupňa sekundárneho vzdelávania*

Habilitační práce PhDr. Viktora Gatiala, PhD., s názvem „Vybrané faktory kariérového vývinu žiakov nižšieho a vyššieho stupňa sekundárneho vzdelávania“ je zpracována celkem na 210 stranách, dalších 16 stran tvoří přílohy. Zvolené téma habilitační práce považuji za aktuální a nosné, jedná se o problematiku, která je vzhledem ke školské praxi podstatná a její řešení může pomoci k efektivnějším intervencím v oblasti kariérního poradenství. Což autor ostatně sám uvádí v kapitole věnované doporučením pro praxi. Autor se ve své práci zaměřuje na dvě z hlediska kariérního vývoje podstatná období – konec nižšího sekundárního vzdělávání (tedy konec základní školy) a na vyšší sekundární vzdělání (střední škola).

Teoretická část habilitační práce je velmi obsáhlá a tvoří cca 70 % celé práce. Ačkoli chápu široký záběr autorův, bylo by přece jen lepší, kdyby byl poměr teoretické a empirické části alespoň 1:1, neboť zejména empirická část přináší nové poznatky. V teoretické části se autor postupně věnuje všem ústředním tématům: kariérnímu vývoji, exekutivním funkcím ve vztahu ke kariérnímu vývoji, ovlivňování kariérního vývoje žáků a kariérnímu rozhodování (které se následně stává základním kamenem jeho výzkumu). V teoretické části, která je komplexně zpracovaná, kombinuje autor domácí i zahraniční zdroje, a vytváří tak ucelený pohled na problematiku, kterou se zabývá. K teoretické části práce nyní uvádím několik poznámek a dotazů:

- **Na str. 13-14 uvádí autor několik definic kariérního vývoje. Jakou z těchto definic preferuje sám autor a proč?**
- **Na str. 23 se autor zabývá také biologickými faktory v kariérním vývoji jedince. Dají se podle autora tyto biologické faktory ovlivňovat, případně zcela eliminovat?**
- Místy nabývám v teoretické části práce dojmu, že se autor až příliš věnuje vývojové psychologii (např. str. 32 vymezení dospívajících, str. 33-35 rozbor pohlavního vývinu) než vlastnímu tématu své práce.
- Na str. 36 hovoří autor o důležitých životních funkcích, jako jsou diferenciacie identity dle pohlaví či rodičovské chování vůči malému dítěti. Jedná se o běžně užívaný termín? Ve mně „důležité životní funkce“ evokují dýchání a srdeční činnost.

- Na str. 68 bych doplnil, že kariérní poradenství na školách zabezpečují též (zejména třídní) učitelé.
- V kapitole 3.8 mi není jasné, které země autor považuje v rámci kariérního poradenství za progresivní a zda jsou z jeho pohledu všechny postsocialistické státy v oblasti kariérního poradenství zaostalé.
- **Proč se autor v rámci mapování kariérního poradenství v cizině nevěnuje také detailněji České republice?** Bylo by to vzhledem ke společné minulosti, kterou autor také zmiňuje, zcela logické.
- Na str. 96 navrhuje autor zavést předmět „volba povolání“. To je jistě na jednu stranu velmi žádoucí, na druhou stranu je otázka, zda si autor uvědomuje, že existuje další velké množství oblastí (finanční gramotnost, environmentální výchova, výchova ke zdraví, výchova k občanství, čtenářská gramotnost), které by si také zasloužily vlastní předměty, čímž by došlo ke kvantitativnímu kolapsu kurikula.

Empirická část práce je zaměřena na výzkum kariérního rozhodování a exekutivních funkcí u žáků nižšího a vyššího stupně sekundárního vzdělávání. Výzkum prezentovaný v habilitační práci má klasický kvantitativní design. Autor si jasně stanovuje tři základní cíle výzkumu, dále formuluje výzkumné otázky a hypotézy. Prezentovaný výzkum je zpracován velmi kvalitně, oceňuji jeho záběr a zpracování výsledků výzkumu prostřednictvím adekvátních statistických metod. Výsledky, ke kterým autor dospěl, jsou vhodně komentovány a jsou podrobeny kritickému posouzení. Jsou také komparovány s dalšími výzkumy, které byly na dané téma realizovány. Zjištěné výsledky jsou přínosné jak pro teoretický rozvoj oboru pedagogika, tak i pro samotnou školní praxi.

K empirické části práce mám následující připomínky:

- **Na str. 138 autor slibuje uvedení výzkumného problému, ovšem v textu se objevují pouze cíle výzkumu a výzkumné otázky, explicitní formulace výzkumného problému, která je pro každý výzkum esenciální, absentuje.**
- Autor uvádí, že dotazník kariérního rozhodování byl přeložený do slovenštiny. Jednalo se o standardizovaný nástroj?
- Tabulka 3 na str. 143 uvádí 230 a 430 respondentů, tabulka 6 na str. 153-154 pak 231 a 431 respondentů. Jaký počet je správný?
- **Považuje autor za vhodné porovnávat výsledky intaktních žáků (549 respondentů) s výsledky žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, kterých bylo pouhých 20?**

Pokud jde o míru originality habilitační práce, pak kontrola originality práce ukazuje celkovou shodu 17,61 %, přičemž maximální míra shody s jedním pramenem činí 1,1 %. Práci proto považuji za originální, všechny zdroje jsou řádně citovány.

Veškeré mé připomínky a otázky k obhajobě jsou uvedeny v textu, ty, na něž by mohl autor v rámci obhajoby reagovat podrobněji, jsou uvedeny tučně.

Vzhledem k tomu, že habilitační práce odpovídá požadavkům kladeným na takovýto typ kvalifikačních prací a dále vzhledem k povaze materiálů charakterizujících habilitanta PhDr. Viktora Gátiala, Ph.D., **doporučuji** habilitační práci k obhajobě před Vědeckou radou Pedagogické fakulty Univerzity Konstantína Filozofa v Nitře.

V Ústí nad Labem dne 29. června 2020

prof. PaedDr. Pavel Doulík, Ph.D.
Katedra pedagogiky a aplikovaných disciplín
Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem